

הפער בין הרצוי למצוי- צות אקלים באמצעות ששת כובעי החשיבה

מטרות/רציונל הסדנה: לבדוק עמדות ותחושות של הצוות בהקשר לחשיפת נתוני השאלון, לבטא את המחשבות באמצעות צורות חשיבה שונות, לחשוב על דרכים להתמודדות ויציאה לתכנית עבודה

ערכי אקלים יחסי קרבה ואכפתיות בין מורים לתלמידים, בין מורים למורים, מגוון דרכי למידה, עבודת צוות

◆ **משך הפעילות:** 90 דקות

◆ **קהל היעד:** צוות אקלים

◆ **עזרים:** מדבקות בצבעים לפי מספר המשתתפים, נתוני מיצ"ב קודם, רצועת בריסטול שעליה כתובים

מספרים מ100-1 בקפיצות של 10), כובעים בשישה צבעים, דף הסבר על ששת הכובעים

פת יחה 20 דקות

שמים על הרצפה את רצועת הבריסטול

מחלקים היגדים מתוך המיצ"ב (מצורף למטה), כל איש צוות מקבל מדבקות בצבע שונה (לפי מספר אנשי הצוות).

כל אחד מקריא את ההיגד /ים שניתן לו ושאר חברי הצוות מניחים את המדבקה על מה שהוא חושב שהתלמידים ענו

לאחר מכן- המנחה חושף את הנתונים מתוך המיצ"ב (אפשר להדביק במדבקה בצבע שונה את הנתונים או להגיד אותם בעל פה)

דיון 30 דקות

הדיון יתבצע באמצעות חמשת כובעי החשיבה (למעט הכחול). הצוות יתחלק ל5 צוותים וכל צוות יביע את

דעתו על הנושא באמצעות הכובע שקיבל . המטרה היא להראות שיש מספר דרכים לחשוב על הנושא

שאלות מנחות:

איך זה קרה לדעתך? אם היית תלמיד מה היית אומר על התמונה שהתגלתה? מה ניתן לעשות?

פעילות - בקבוצות קטנות ואח"כ במליאה ⌚ 20 דקות

לפי הצוותים של הכובעים כל צוות חושב על 2-3 דרכים לתכנית עבודה לצמצום הפערים ומציג אותו למליאה.
יחד הצוות מחליט על הדרכים בהם הצוות יוצא לפעולה ומגבש תכנית עבודה שנתית

סיכום ⌚ 15 דקות

בעזרת הכובע הכחול (חשיבה על התהליך) מסכמים בסבב את התהליך כולו, את הפעילות, מבט מלמעלה

סבב ⌚ 5 דקות **מה לקחת י/למדתי מה התחדד לי עם מה אני יוצאת מכאן?**

אורטוב(ועוד)+

תוצרים: בניית תכנית עבודה

דרכים להטמעה (מה אני עושה מחר בבוקר?)

נספחים:

דה-בוננו פיתח את שיטת ששת הכובעים כאמצעי להרחבת החשיבה בנושא מסוים. כאשר יושבים לחשוב על נושא מסוים, יש לחבוש ולהסיר לחילופין שישה כובעים מדומים. כל כובע מדמה סוג אחר של חשיבה. ששת הכובעים של דה-בוננו היא מסגרת עבודה לפיתוח חשיבה אצל תלמידים ואצל מבוגרים. שיטה זו מונהגת בכל העולם עם קהלי יעד שונים.

הכובע הלבן

מבין ששת כובעי החשיבה, הכובע הלבן של דה-בוננו מייצג מידע. כשנחבוש את הכובע הלבן נתרכז במידע המצוי בידיו: נתונים, עובדות וכיוצא בזה. בנוסף, נחשוב מהו המידע החסר לנו וכיצד ואיך עלינו להשיג את המידע הזה. בשלב הכובע הלבן ייתכן שנהיה פרטי מידע סותרים. אם קיים ויכוח לגבי מהימנות המידע, יהיה זה הזמן לבדוק את המידע או לאסוף ביסוס מידעי. בשלב זה מניחים במקביל את כל פיסות המידע וממתינים להמשך הדיון.

שאלות מנחות: איזה מידע יש ברשותך? איזה מידע עלייך עוד להשיג? מיון סוג המידע לעובדות ודעות, להשערות, מסקנות, אפשרויות וכד'.

הכובע האדום

מבין ששת קובעי החשיבה, הכובע האדום של דה-בונו עוסק ברגשות, באינטואיציות. בשעת דיון לא נהוג להתייחס לרגשות, אך הם מופיעים בין כה וכה. הכובע האדום מביא למודעות שלנו מה אנחנו מרגישים לגבי הנושא ומחייב אותנו לומר מה אנחנו חשים לגבי נושא מסוים. חשיבה בכובע האדום אינה צריכה להיות מנומקת. בשלב הכובע האדום חשוב שלא לבטל רגשות או אינטואיציות הבאות לידי ביטוי, אלא לכבד את כל הנאמר ולהבין כי הרגשות נכונים לאדם ולנסיבות הזמן והמקום וכי הם עשויים להשתנות בהמשך.

אילו רגשות ותחושות עולים בך כשאתה מתבונן.ת בנתונים?

הכובע השחור

מבין ששת קובעי החשיבה, הכובע השחור הוא המייצג את ההשתהות לצורך הערכה. הכובע השחור עוסק באמת ובמציאות: האם זה נכון? האם זה מתאים? האם זה יצליח? כמו כן, הכובע השחור מעלה חשדות וסיכונים: ממה עלינו להיזהר? אילו בעיות ייתכנו בהמשך? הכובע השחור חייב להיות מנומק. דה-בונו ראה את הכובע השחור ככובע השימושי ביותר. עם זאת, החשיבה הביקורתית של הכובע השחור חייבת להתרגם בהמשך להחלטות ולמעשים, ולא להישאר ברמת הביקורת והשיפוטיות. הנטייה של אנשים רבים היא לעשות שימוש יתר בכובע השחור. דה-בונו מייחס את זה לסיבות שונות ומדגיש כי חשוב שלא להיגרר לביקורת יתר מוגזמת עם הכובע השחור.

כשאתה מתבונן.ת בנתונים דעתך הוא לא... (ביקורתיות שלילית) , מה הן הסכנות, הבעיות ונקודות התורפה בקושי שהועלה?

הכובע הצהוב

הכובע הצהוב הוא הרביעי מבין ששת קובעי החשיבה והוא מייצג את ההיבט החיובי שבדבר. כשנחבש את הכובע הצהוב ננסה לחפש יתרונות ונקודות חוזק בנושא הנידון. קובע זה קשה יחסית משום שהוא סותר את הטבעי הנטייה שלנו לחפש את השלילי ואת החרג בכל רעיון. לכן, הכובע הצהוב מצריך זמן רב שבו נחפש יתרונות. הכובע הצהוב הוא קובע ביקורתי וצריך להיות מנומק אף הוא. דה-בונו טוען שעלינו לפתח במוחנו את היכולת להפעיל את הכובע הצהוב כהלכה. הוא מכנה זאת "רגישות לתועלת" שפירושה לשאול בכל מצב: איזו תועלת מסתתרת כאן, למי ובאילו תנאים?

הדברים החיוביים והצמיחה שהאתגר/ הקושי מזמן לנו, כשאתה מתבונן.ת בנתונים לדעתך הוא

יוצא לך מכך כשאתה מתבונן בנתונים... (ביקורתיות חיובית)

הכובע הירוק

הכובע הירוק של דה-בוננו מייצג את החשיבה היצירתית. כשנחבש את הכובע הירוק נחפש רעיונות חדשים. נחפש חלופות, קיימות וחדשות, שיפורים ואפשרויות חדשות.

רעיונות יצירתיים- איך ניתן להתמודד עם הקושי/האתגר? מה ניתן לעשות עם מה שראית? איזה רעיונות יש לאחרים? יש לי רעיון...

הכובע הכחול

מבין ששת כובעי החשיבה, תפקידו של הכובע הכחול הוא לארגן את החשיבה. הכובעים האחרים חשבו על התוכן שבו אנחנו עוסקים ואילו הכובע הכחול חושב על תהליך החשיבה: איך אנחנו מגדירים את המצב? מה ברצוננו להשיג? כשנחבש את הכובע הכחול ננסה להסיק מסקנות, להגיע לתוצרים ולערוך סיכומים.

מבט העל- סיכום כל המידע שעלה לשקף, לתכלול, לסכם, לשאול ולתווך.- התהליך שעברנו הוא...

ששת הכובעים של דה-בוננו: סיכום

דה-בוננו הציע את שיטת ששת הכובעים ככלי לטיפול חשיבה רחבה בנושא מסוים. מטרת ששת כובעי החשיבה היא לעודד חשיבה משותפת ומקבילה של המשתתפים בדיון מסוים. במקום להתעמת, להתווכח ולהוכיח איש את טעותו של רעהו, מציע דה-בוננו שכל אחד יחבש באותו זמן את אותו הכובע, ויחשבו באופן מקביל.

